

Bruxelles, 30. lipnja 2023.
(OR. en)

11148/23

ECOFIN 673
UEM 207
SOC 499
EMPL 350
COMPET 694
ENV 773
EDUC 286
RECH 318
ENER 409
JAI 921
GENDER 151
ANTIDISCRIM 145
JEUN 189
SAN 426

NAPOMENA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Odbor stalnih predstavnika / Vijeće
Br. preth. dok.:	9844/1/23 REV 1
Br. dok. Kom.:	COM(2023) 618 final
Predmet:	PREPORUKA VIJEĆA o Nacionalnom programu reformi Malte za 2023. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Malte za 2023.

Za delegacije se u prilogu nalazi navedeni nacrt preporuke Vijeća, o kojem su raspravljali Vijeće i Europsko vijeće na temelju prijedloga Komisije COM(2023) 618 final.

PREPORUKA VIJEĆA

od ...

o Nacionalnom programu reformi Malte za 2023. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Malte za 2023.

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika¹, a posebno njezin članak 5. stavak 2.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

¹ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

- (1) Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća² kojom je uspostavljen Mehanizam za oporavak i otpornost („Mehanizam”) stupila je na snagu 19. veljače 2021. Mehanizmom se pruža financijska potpora državama članicama za provedbu reformi i ulaganja i generira fiskalni impuls koji će se financirati sredstvima Unije. U skladu s prioritetima europskog semestra Mehanizmom se doprinosi gospodarskom i uključivom oporavku i provedbi održivih reformi i ulaganja kojima se potiče rast, posebno reformi i ulaganja u cilju promicanja zelene i digitalne tranzicije i jačanja otpornosti gospodarstava država članica. Njime se pomaže i jačanju javnih financija te poticanju rasta i otvaranja radnih mjesta u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju, poboljšanju teritorijalne kohezije unutar Unije i podupiranju kontinuirane provedbe europskog stupa socijalnih prava. Maksimalni financijski doprinos po državi članici u okviru Mehanizma ažuriran je 30. lipnja 2022., u skladu s člankom 11. stavkom 2. Uredbe (EU) 2021/241.

² Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (SL L 57, 18.2.2021., str. 17.).

- (2) Komisija je 22. studenoga 2022. donijela Godišnji pregled održivog rasta za 2023., čime je označen početak europskog semestra 2023. za koordinaciju ekonomskih politika. Europsko vijeće potvrdilo je 23. ožujka 2023. prioritete Godišnjeg pregleda održivog rasta za 2023., koji se temelje na četirima dimenzijama konkurentne održivosti. Komisija je 22. studenoga 2022. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća³ donijela i Izvješće o mehanizmu upozoravanja za 2023., u kojem Malta nije utvrđena kao jedna od država članica koja je možda pogođena neravnotežama ili za koju postoji rizik da bude pogođena neravnotežama. Stoga nije potrebno provesti detaljno preispitivanje. Komisija je istog dana donijela i mišljenje o nacrtu proračunskog plana Malte za 2023. Komisija je donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja te Prijedlog zajedničkog izvješća o zapošljavanju za 2023., u kojem se analizira provedba smjernica za zapošljavanje i načelâ europskog stupa socijalnih prava. Vijeće je 16. svibnja 2023. donijelo Preporuku o ekonomskoj politici europodručja⁴ („Preporuka o europodručju za 2023.”), a 13. ožujka 2023. Zajedničko izvješće o zapošljavanju.
- (3) Iako gospodarstva Unije pokazuju iznimnu otpornost, geopolitički kontekst i dalje ima negativan utjecaj. Čvrsto stojeći uz Ukrajinu, Unija je svoj program gospodarske i socijalne politike usmjerila na smanjivanje negativnih posljedica energetske šokove na ranjiva kućanstva i poduzeća u kratkoročnom razdoblju te na nastavak rada na zelenoj i digitalnoj tranziciji, potpori održivom i uključivom rastu, očuvanju makroekonomske stabilnosti i povećanju otpornosti u srednjoročnom razdoblju. U velikoj je mjeri usmjerena i na povećanje konkurentnosti i produktivnosti Unije.

³ Uredba (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža (SL L 306, 23.11.2011., str. 25.).

⁴ Preporuka Vijeća od 16. svibnja 2023. o ekonomskoj politici europodručja (SL C 180, 23.5.2023., str. 1).

- (4) Komisija je 1. veljače 2023. objavila komunikaciju naslovljenu „Industrijski plan u okviru zelenog plana za doba nulte neto stope emisija” („Industrijski plan u okviru zelenog plana”). Cilj Industrijskog plana u okviru zelenog plana povećanje je konkurentnosti industrije Unije s nultom neto stopom emisija i podupiranje brzog prelaska na klimatsku neutralnost. Njime se dopunjuju postojeći napori u okviru europskog zelenog plana i plana REPowerEU. Njegov je cilj također omogućiti poticajnije okruženje za povećanje Unijinih proizvodnih kapaciteta za tehnologije i proizvode s nultom neto stopom emisija koji su potrebni za ostvarenje Unijinih ambicioznih klimatskih ciljeva te osigurati pristup relevantnim kritičnim sirovinama, među ostalim diversifikacijom nabave, primjerenim iskorištavanjem geoloških resursa u državama članicama i maksimalnim povećanjem recikliranja sirovina. Industrijski plan u okviru zelenog plana temelji se na četiri stupa: predvidljivom i pojednostavnjenom regulatornom okruženju, bržem pristupu financijskim sredstvima, unapređenju vještina i otvorenoj trgovini za otporne lance opskrbe. U cilju rada na regulatornom okviru za poticanje rasta Komisija je 16. ožujka 2023. objavila dodatnu komunikaciju naslovljenu „Dugoročna konkurentnost EU-a: perspektiva nakon 2030.”, koja se temelji na devet pokretača konkurentnosti koji se međusobno dopunjuju. U njoj se utvrđuju prioritete politike koji se odnose na aktivno osiguravanje strukturnih poboljšanja, dobro usmjerena ulaganja i regulatorne mjere za dugoročnu konkurentnost Unije i njezinih država članica. Preporuke navedene u nastavku doprinose ostvarenju tih prioriteta.

- (5) Europski semestar za koordinaciju ekonomskih politika nastavlja se u 2023. razvijati u skladu s provedbom Mehanizma. Potpuna provedba planova za oporavak i otpornost i dalje je ključna za ostvarenje prioriteta politika u okviru europskog semestra jer se planovi odnose na sve relevantne preporuke ili na znatan dio relevantnih preporuka za pojedinu zemlju izdanih posljednjih godina. Preporuke za pojedinu zemlju iz 2019., 2020. i 2022. i dalje su jednako relevantne za planove za oporavak i otpornost koji su revidirani, ažurirani ili izmijenjeni u skladu s člancima 14., 18. i 21. Uredbe (EU) 2021/241.
- (6) Uredba (EU) 2023/435 Europskog parlamenta i Vijeća⁵ („Uredba o planu REPowerEU”) donesena je 27. veljače 2023. u cilju postupnog ukidanja ovisnosti Unije o uvozu fosilnih goriva iz Rusije. To će doprinijeti energetskej sigurnosti i diversifikaciji opskrbe energijom u Uniji, dok će se istodobno povećavati uvođenje energije iz obnovljivih izvora, kapaciteti za skladištenje energije i energetska učinkovitost. Uredbom o planu REPowerEU državama članicama omogućuje se da u svoje nacionalne planove za oporavak i otpornost dodaju novo poglavlje o planu REPowerEU kako bi financirale ključne reforme i ulaganja kojima će se doprinijeti ostvarenju ciljeva plana REPowerEU. Tim reformama i ulaganjima doprinijet će se i povećanju konkurentnosti industrije Unije s nultom neto stopom emisija, kako je navedeno u Industrijskom planu u okviru zelenog plana, i provedbi preporuka za pojedinu zemlju koje se odnose na energetiku i upućene su državama članicama 2022. i, ako je primjenjivo, 2023. Uredbom o planu REPowerEU uvodi se nova kategorija bespovratne financijske potpore koja se državama članicama stavlja na raspolaganje za financiranje novih reformi i ulaganja u energetici u okviru njihovih planova za oporavak i otpornost.

⁵ Uredba (EU) 2023/435 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. veljače 2023. o izmjeni Uredbe (EU) 2021/241 u pogledu poglavlja o planu REPowerEU u planovima za oporavak i otpornost i o izmjeni uređaba (EU) br. 1303/2013, (EU) 2021/1060 i (EU) 2021/1755 te Direktive 2003/87/EZ (SL L 63, 28.2.2023., str. 1.).

- (7) Komisija je 8. ožujka 2023. donijela Komunikaciju o smjernicama za fiskalnu politiku u 2024. („Komunikacija od 8. ožujka 2023.“). Cilj joj je državama članicama pomoći u pripremi programa stabilnosti i konvergencije i tako poboljšati koordinaciju politika. Komisija je podsjetila da će se opća klauzula o odstupanju iz Pakta o stabilnosti i rastu deaktivirati krajem 2023. U razdoblju 2023. – 2024. pozvala je na provedbu fiskalnih politika kojima se osigurava srednjoročna održivost duga i održivo povećava potencijalni rast te je pozvala države članice da u svojim programima stabilnosti i konvergencije za 2023. navedu kako će svojim fiskalnim planovima osigurati usklađenost s referentnom vrijednosti od 3 % bruto domaćeg proizvoda (BDP) utvrđenu Ugovorom te osigurati uvjerljivo i kontinuirano smanjenje duga ili zadržavanje duga na razboritim razinama u srednjoročnom razdoblju. Komisija je države članice pozvala i da postupno ukinu nacionalne fiskalne mjere uvedene za zaštitu kućanstava i poduzeća od naglog porasta cijena energije, počevši od najmanje ciljanih mjera. Navela je da bi, bude li mjere potpore trebalo produljiti zbog novih pritisaka na cijene energije, države članice takve mjere trebale bolje usmjeriti na ranjiva kućanstva i poduzeća. Komisija je navela da bi fiskalne preporuke bile kvantificirane i diferencirane. Nadalje, kao što je predloženo u njezinoj Komunikaciji od 9. studenoga 2022. o smjernicama za reformu okvira gospodarskog upravljanja EU-a, fiskalne preporuke izradile bi se na temelju neto primarnih rashoda. Preporučila je da sve države članice nastave štititi ulaganja koja financira država i osiguraju djelotvorno korištenje sredstava iz Mehanizma i drugih fondova Unije, posebno za potrebe ciljeva zelene i digitalne tranzicije i otpornosti. Komisija je navela da će Vijeću predložiti pokretanje postupaka u slučaju prekomjernog deficita u proljeće 2024. na temelju podataka o realizaciji za 2023., u skladu s postojećim pravnim odredbama.

- (8) Komisija je 26. travnja 2023. predstavila zakonodavne prijedloge za provedbu opsežne reforme Unijinih pravila gospodarskog upravljanja. Glavni je cilj tih prijedloga ojačati održivost javnog duga i reformama i ulaganjima promicati održiv i uključiv rast u svim državama članicama. Komisija svojim prijedlozima želi unaprijediti nacionalnu odgovornost, pojednostavniti okvir i pozornost u većoj mjeri usmjeriti na srednjoročno razdoblje, u kombinaciji s djelotvornom i koherentnijom provedbom. U skladu sa zaključcima Vijeća od 14. ožujka 2023. o smjernicama za reformu okvira gospodarskog upravljanja EU-a cilj je da se zakonodavni rad dovrši 2023.
- (9) Malta je 13. srpnja 2021. Komisiji dostavila svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost u skladu s člankom 18. stavkom 1. Uredbe (EU) 2021/241. Na temelju članka 19. Uredbe (EU) 2021/241 Komisija je ocijenila relevantnost, djelotvornost, učinkovitost i koherentnost plana za oporavak i otpornost, u skladu sa smjernicama za ocjenjivanje iz Priloga V. toj uredbi. Vijeće je 5. listopada 2021. donijelo Provedbenu odluku o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Malte⁶. Isplata obroka ovisi o donošenju odluke Komisije, u skladu s člankom 24. stavkom 5. Uredbe (EU) 2021/241, u kojoj se navodi da je Malta u zadovoljavajućoj mjeri ostvarila relevantne ključne etape i ciljne vrijednosti utvrđene u Provedbenoj odluci Vijeća. Ostvarenje u zadovoljavajućoj mjeri podrazumijeva da postizanje prethodnih ključnih etapa i ciljnih vrijednosti nije poništeno.

⁶ ST 11941/2021 INIT, ST 11941/2021 ADD 1.

- (10) Malta je 25. travnja 2023. dostavila Nacionalni program reformi za 2023., a 3. svibnja 2023. Program stabilnosti za 2023., u skladu s člankom 4. stavkom 1. Uredbe (EZ) br. 1466/97. Zbog njihove uzajamne povezanosti ta su dva programa ocijenjena zajedno. U skladu s člankom 27. Uredbe (EU) 2021/241, u Nacionalnom programu reformi za 2023. uzima se u obzir i polugodišnje izvješće Malte o napretku ostvarenom u provedbi plana za oporavak i otpornost.
- (11) Komisija je 24. svibnja 2023. objavila Izvješće za Maltu za 2023. U njemu je ocijenjen napredak Malte u smislu relevantnih preporuka za tu zemlju koje je Vijeće donijelo u razdoblju od 2019. do 2022. i analizirana je provedba plana za oporavak i otpornost Malte. Na temelju te analize u tom izvješću utvrđeni su nedostaci u odnosu na izazove koji nisu obuhvaćeni ili su samo djelomično obuhvaćeni planom za oporavak i otpornost, kao i novi i predstojeći izazovi. Ocijenjen je i napredak Malte u provedbi europskog stupa socijalnih prava i ostvarenju glavnih ciljeva Unije u pogledu zapošljavanja, stjecanja vještina i smanjenja siromaštva, kao i napredak u ostvarenju ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih naroda.

- (12) Prema podacima koje je potvrdio Eurostat, deficit opće države u Malti se sa 7,8 % BDP-a u 2021. smanjio na 5,8 % BDP-a u 2022., dok je dug opće države pao s 55,1 % BDP-a krajem 2021. na 53,4 % BDP-a krajem 2022. Komisija je 24. svibnja 2023. objavila izvješće na temelju članka 126. stavka 3. Ugovora. U tom se izvješću razmatra proračunsko stanje Malte jer je njezin deficit opće države 2022. premašio referentnu vrijednost od 3 % BDP-a utvrđenu Ugovorom. U izvješću je zaključeno da kriterij deficita nije ispunjen. U skladu s Komunikacijom od 8. ožujka 2023. Komisija nije predložila pokretanje novih postupaka u slučaju prekomjernog deficita u proljeće 2023. Komisija je zatim navela da će Vijeću predložiti pokretanje postupaka u slučaju prekomjernog deficita u proljeće 2024. na temelju podataka o realizaciji za 2023. Malta bi to trebala uzeti u obzir pri izvršenju svojeg proračuna za 2023. i pripremi nacrtu svojeg proračunskog plana za 2024.
- (13) Na saldo opće države utjecale su mjere fiskalne politike poduzete radi ublažavanja gospodarskih i socijalnih posljedica povećanja cijena energije. U 2022. te su mjere fiskalne politike koje su utjecale na smanjenje prihoda uključivale smanjenja neizravnih poreza na potrošnju energije, dok su mjere fiskalne politike koje su utjecale na povećanje rashoda uključivale subvencije za proizvodnju energije kako bi se nadoknadili povećanje cijena uvezene električne energije i emisije ugljika. Komisija procjenjuje da je u 2022. neto proračunski trošak tih mjera iznosio 2,5 % BDP-a. Na saldo opće države utjecao je i proračunski trošak pružanja privremene zaštite raseljenim osobama iz Ukrajine, procijenjen na 0,1 % BDP-a 2022. Istodobno je procijenjeni trošak privremenih hitnih mjera uvedenih zbog krize uzrokovane bolešću COVID-19 pao s 3,2 % BDP-a u 2021. na 0,8 % BDP-a u 2022.

- (14) Vijeće je 18. lipnja 2021. preporučilo Malti⁷ da u 2022. zadrži poticajan smjer fiskalne politike, uključujući poticaj iz Mehanizma, te očuva ulaganja koja financira država.
- (15) Prema Komisijinim procjenama smjer fiskalne politike⁸ bio je u 2022. uglavnom neutralan, na $-0,2$ % BDP-a, što je u skladu s preporukom Vijeća. Malta je u skladu s preporukom Vijeća nastavila pružati potporu oporavku ulaganjima koja se financiraju sredstvima iz Mehanizma. Rashodi financirani bespovratnim sredstvima iz Mehanizma i sredstvima iz drugih fondova Unije iznosili su $0,9$ % BDP-a u 2022. ($1,1$ % BDP-a u 2021.). Smanjenje rashoda financiranih bespovratnim sredstvima iz Mehanizma i drugih fondova Unije u 2022. posljedica je slabije apsorpcije sredstava iz drugih fondova Unije. Ulaganja koja financira država imala su kontrakcijski učinak od $0,2$ postotna boda na smjer fiskalne politike⁹. Malta stoga nije očuvala ulaganja koja financira država, što nije u skladu s preporukom Vijeća. Ujedno je rast primarnih tekućih rashoda koje financira država (bez novih mjera na strani prihoda) imao ekspanzivan učinak od $0,9$ postotnih bodova na smjer fiskalne politike. Taj znatan ekspanzivni učinak uključivao je dodatni učinak mjera fiskalne politike poduzetih za ublažavanje gospodarskih i socijalnih posljedica povećanja cijena energije (dodatni neto proračunski trošak od $1,9$ % BDP-a) i troškova pružanja privremene zaštite raseljenim osobama iz Ukrajine ($0,1$ % BDP-a). Malta je stoga u dovoljnoj mjeri zadržala pod kontrolom rast tekućih rashoda koje financira država.

⁷ Preporuka Vijeća od 18. lipnja 2021. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Malte za 2021. (SL C 304, 29.7.2021., str. 83).

⁸ Smjer fiskalne politike mjeri se kao promjena primarnih rashoda (bez diskrecijskih mjera na strani prihoda), isključujući privremene hitne mjere uvedene zbog krize uzrokovane bolešću COVID-19, ali uključujući rashode koji se financiraju bespovratnom potporom (bespovratna sredstva) iz Mehanizma i sredstvima iz drugih fondova Unije, u odnosu na srednjoročni potencijalni rast. Za više detalja vidjeti okvir 1 u tablicama s fiskalnim statističkim podacima.

⁹ Ostali kapitalni rashodi koje financira država imali su kontrakcijski učinak od $0,3$ postotna boda BDP-a.

- (16) Makroekonomski scenarij na kojem se temelje proračunske projekcije u Programu stabilnosti za 2023. u skladu je s Komisijinom proljetnom prognozom za 2023. i nakon toga. Vlada predviđa da će se realni BDP povećati za 4,1 % u 2023. i za 4,5 % u 2024. Za usporedbu, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. predviđa se manji rast realnog BDP-a od 3,9 % u 2023. i 4,1 % u 2024., uglavnom zbog manjeg doprinosa neto izvoza rastu.
- (17) Vlada u Programu stabilnosti za 2023. očekuje da će se deficit opće države u 2023. smanjiti na 5,0 % BDP-a. Smanjenje u 2023. uglavnom je rezultat povećanja ostalih prihoda, uključujući prihode od programa za dodjelu državljanstva i prava boravka ulagačima, dok se smanjenje subvencija, uključujući očekivano ukidanje troškova restrukturiranja nacionalnog zračnog prijevoznika, djelomično neutralizira povećanjem intermedijarne potrošnje i bruto investicija u fiksni kapital. Prema Programu stabilnosti za 2023. očekuje se da će se udio duga opće države u BDP-u povećati s 53,4 % BDP-a krajem 2022. na 54,5 % BDP-a krajem 2023. U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. predviđa se državni deficit od 5,1 % BDP-a za 2023. To je u skladu s deficitom predviđenim u Programu stabilnosti za 2023. U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. predviđa se sličan udio duga opće države u BDP-u od 54,8 % krajem 2023.

(18) Očekuje se da će na saldo opće države u 2023. i dalje utjecati fiskalne mjere poduzete radi ublažavanja gospodarskih i socijalnih posljedica povećanja cijena energije. One se sastoje od produljenih mjera iz 2022., posebno smanjenja neizravnih poreza na potrošnju energije i subvencija za proizvodnju energije kako bi se nadoknadili povećanje cijena uvezene električne energije i emisije ugljika. U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. predviđa se da će u 2023. neto proračunski trošak tih mjera potpore iznositi 1,7 % BDP-a¹⁰. Čini se da mjere u 2023. nisu usmjerene na najranjivija kućanstva i poduzeća i da ne šalju jasan cjenovni signal da se smanji potražnja za energijom i poveća energetska učinkovitost. Stoga se u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. procjenjuje da će iznos ciljanih mjera potpore koji treba uzeti u obzir pri ocjeni usklađenosti s Preporukom Vijeća od 12. srpnja 2022.¹¹ iznositi 0,1 % BDP-a u 2023. (u usporedbi s 0,1 % BDP-a u 2022.). Naposljetku, očekuje se da će saldu opće države 2023. pogodovati postupno ukidanje privremenih hitnih mjera povezanih s krizom uzrokovanom bolešću COVID-19, koje se procjenjuju na 0,8 % BDP-a.

¹⁰ Taj iznos predstavlja razinu godišnjih proračunskih troškova tih mjera, uključujući tekuće prihode i rashode te, prema potrebi, mjere za kapitalne rashode.

¹¹ Preporuka Vijeća od 12. srpnja 2022. o Nacionalnom programu reformi Malte i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Malte za 2022. (SL C 334, 1.9.2022., str. 146).

- (19) U svojoj Preporuci od 12. srpnja 2022. Vijeće je preporučilo da Malta poduzme mjere čiji je cilj osigurati da rast primarnih tekućih rashoda koje financira država u 2023. bude u skladu s općim neutralnim smjerom politike¹², uzimajući u obzir stalnu privremenu i ciljanu potporu kućanstvima i poduzećima koja su najosjetljivija na povećanje cijena energije i osobama koje bježe iz Ukrajine. Malta bi se trebala pripremiti za prilagodbu postojeće potrošnje u skladu s razvojem situacije. Malti je bilo preporučeno i da poveća javna ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju te energetske sigurnost uzimajući u obzir inicijativu REPowerEU, među ostalim iskorištavanjem sredstava iz Mehanizma i drugih fondova Unije.
- (20) U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. predviđa se da će u 2023. smjer fiskalne politike biti kontrakcijski (+0,4 % BDP-a), u kontekstu visoke inflacije. To je u skladu s uglavnom neutralnim smjerom fiskalne politike u 2022. (-0,2 % BDP-a). Predviđa se da će rast primarnih tekućih rashoda koje financira država (bez diskrecijskih mjera na strani prihoda) u 2023. imati kontrakcijski učinak od 0,8 % BDP-a na smjer fiskalne politike. Ukupno gledajući, predviđeni rast primarnih tekućih rashoda koje financira država u skladu je s Preporukom Vijeća od 12. srpnja 2022. Rashodi financirani bespovratnim sredstvima iz Mehanizma i sredstvima iz drugih fondova Unije iznosili su u 2023. 1,6 % BDP-a, a ulaganja koja financira država imala su kontrakcijski učinak na smjer fiskalne politike od 0,3 postotna boda¹³. Stoga Malta planira financirati dodatna ulaganja sredstvima iz Mehanizma i drugih fondova Unije te se ne predviđa da će očuvati ulaganja koja financira država. Planira financirati javna ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju te energetske sigurnost, posebice obnovu privatnih i javnih zgrada uključujući bolnice i škole, elektrifikaciju prometnog sektora i projekte povezane s digitalizacijom javne uprave i privatnog sektora, što se djelomično financira sredstvima iz Mehanizma i drugih fondova Unije.

¹² Na temelju Komisijine proljetne prognoze 2023. procjenjuje se da će srednjoročni (prosječni desetogodišnji) potencijalni rast proizvodnje Malte, koji se koristi za mjerenje smjera fiskalne politike, iznositi 9,5 % u nominalnom smislu.

¹³ Predviđa se da će učinak ostalih kapitalnih rashoda koje financira država biti neutralan i iznositi 0,0 postotnih bodova BDP-a.

- (21) Prema Programu stabilnosti za 2023. očekuje se da će se deficit opće države u 2024. smanjiti na 4,3 % BDP-a. Smanjenje u 2024. uglavnom je rezultat smanjenja subvencija, uključujući postupno ukidanje programa prijevremenog umirovljenja nacionalnog zračnog prijevoznika, i ograničenog rasta rashoda za plaće i intermedijarnu potrošnju, koji je djelomično neutraliziran povećanjem rashoda za kamate. Prema Programu stabilnosti za 2023. očekuje se da će se krajem 2024. udio duga opće države u BDP-u povećati na 55,7 %. Na temelju mjera politike poznatih na datum zaključenja prognoze u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. predviđa se državni deficit od 4,5 % BDP-a u 2024. To je u skladu s deficitom predviđenim u Programu stabilnosti za 2023. U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. predviđa se sličan udio duga opće države u BDP-u od 56,1 % krajem 2024.
- (22) U Programu stabilnosti za 2023. predviđa se postupno ukidanje nekih mjera energetske potpore u 2024. Komisija trenutačno procjenjuje da će neto trošak tih mjera energetske potpore iznositi 1,5 % BDP-a. To se temelji na pretpostavci da neće biti novog povećanja cijene energije. Čini se da većina mjera energetske potpore, koje bi, kako se planira, trebale ostati na snazi 2024., nije usmjerena na ranjiva kućanstva ili poduzeća. One ne šalju jasan cjenovni signal da se smanji potražnja za energijom i poveća energetska učinkovitost.

- (23) U Uredbi (EZ) br. 1466/97 poziva se na godišnje poboljšanje strukturnog proračunskog salda prema srednjoročnom proračunskom cilju, s 0,5 % BDP-a kao mjerilom¹⁴. S obzirom na fiskalnu održivost i potrebu za smanjenjem deficita na razinu ispod referentne vrijednosti od 3 % BDP-a utvrđenu Ugovorom, Komisija smatra da bi za 2024. bilo primjereno poboljšanje strukturnog salda od najmanje 0,5 % BDP-a. Kako bi se postiglo to poboljšanje, i u skladu s metodologijom Komisije, rast neto primarnih rashoda koje financira država ne bi u 2024. smio biti veći od 5,9 %, što se navodi i u ovoj Preporuci. Istodobno bi trebalo postupno ukinuti preostale mjere energetske potpore (koje Komisija trenutačno procjenjuje na 1,7 % BDP-a u 2023.), ako to dopuštaju kretanja energetske tržišta i počevši od mjera koje su najmanje ciljane, a s time povezane uštede trebalo bi iskoristiti za smanjenje državnog deficita. Prema Komisijinim procjenama to bi dovelo do rasta neto primarnih rashoda manjeg od preporučenoga za 2024.
- (24) Uz pretpostavku nepromijenjenih politika, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. predviđa se rast neto primarnih rashoda koje financira država za 3,3 % u 2024., što je manje od preporučene stope rasta. Prilagodba koja se predviđa u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. manja je od ušteda koje se mogu ostvariti potpunim ukidanjem mjera energetske potpore, a to je velikim dijelom zbog toga što većina tih mjera ostaje na snazi.

¹⁴ Člankom 5. Uredbe (EZ) br. 1466/97 također se zahtijeva prilagodba za više od 0,5 % BDP-a za države članice čija razina duga prelazi 60 % BDP-a ili koje imaju znatne rizike u pogledu održivosti sveukupnog duga.

- (25) Prema Programu stabilnosti za 2023. očekuje se da će se državna ulaganja smanjiti s 3,8 % BDP-a u 2023. na 3,1 % BDP-a u 2024. Manja ulaganja rezultat su manjih ulaganja koja financira država i ulaganja koja se financiraju sredstvima Unije koja nisu iz Mehanizma. U Programu stabilnosti za 2023. upućuje se na reforme i ulaganja za koje se očekuje da će doprinijeti fiskalnoj održivosti te održivom i uključivom rastu. Te reforme i ulaganja uključuje ulaganja s visokom dodanom vrijednošću i strukturne reforme za zelenu, digitalnu i energetska tranziciju, uključujući zdravstvo i upravljanje, koji su također dio plana za oporavak i otpornost.
- (26) U Programu stabilnosti za 2023. navedeni su srednjoročni fiskalni ciljevi do 2026. Prema Programu stabilnosti za 2023. očekuje se da će se deficit opće države smanjiti na 3,6 % BDP-a u 2025. te na 2,9 % do 2026. Stoga se planira da deficit opće države 2026. neće prijeći 3 % BDP-a. Prema Programu stabilnosti za 2023. očekuje se da će se udio duga opće države u BDP-u povećati s 55,7 % BDP-a krajem 2024. na 56,1 % BDP-a do kraja 2026.

- (27) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (b) Uredbe (EU) 2021/241 i kriterijem 2.2. iz Priloga V. toj uredbi plan za oporavak i otpornost sadržava opsežan skup reformi i ulaganja koji se međusobno nadopunjuju i koje treba provesti do 2026. Provedba plana za oporavak i otpornost Malte dobro napreduje. Malta je podnijela jedan zahtjev za plaćanje za ostvarenih 19 ključnih etapa i ciljnih vrijednosti iz plana za oporavak i otpornost na temelju kojeg je 8. ožujka 2023. isplaćen ukupni iznos od 52,3 milijuna EUR (u bespovratnim sredstvima). Malta je 26. travnja 2023. dostavila izmjenu plana, uključujući novo poglavlje o planu REPowerEU. Očekuje se da će se novim poglavljem o planu REPowerEU odgovoriti na izazove povezane s opskrbom energijom i energetsom sigurnošću te ubrzati prelazak na obnovljive izvore energije. Osim toga, Malta predlaže određene izmjene izvornog plana za oporavak i otpornost s obzirom na smanjenje ukupne dodjele sredstava i radi prilagodbe plana za oporavak i otpornost objektivnim okolnostima. Uključivanje novog poglavlja o planu REPowerEU u plan za oporavak i otpornost omogućit će financiranje dodatnih reformi i ulaganja za potporu strateškim ciljevima Malte u području energetike i zelene tranzicije. Sustavno i učinkovito uključivanje lokalnih i regionalnih tijela, socijalnih partnera i drugih relevantnih dionika i dalje je važno za uspješnu provedbu plana za oporavak i otpornost, kao i drugih ekonomskih politika i politika zapošljavanja izvan okvira tog plana, kako bi se osigurala opća odgovornost za cjelokupni program politike.
- (28) Komisija je sve programske dokumente kohezijske politike Malte odobrila u 2022. Brza provedba programâ kohezijske politike, uz komplementarnost i sinergiju s planom za oporavak i otpornost, uključujući poglavlje o planu REPowerEU, iznimno je važna za ostvarenje zelene i digitalne tranzicije, povećanje gospodarske i socijalne otpornosti te uravnotežen teritorijalni razvoj u Malti.

- (29) Osim gospodarskih i socijalnih izazova obuhvaćenih planom za oporavak i otpornost i programima kohezijske politike, Malta se suočava s brojnim dodatnim izazovima koji su povezani s određenim karakteristikama poreznog sustava koje olakšavaju agresivno porezno planiranje, energetsom politikom i zelenom tranzicijom.
- (30) Rješavanje problema agresivnog poreznog planiranja i dalje je ključno za poboljšanje učinkovitosti i pravednosti poreznih sustava. S obzirom na učinke prelijevanja strategija agresivnog poreznog planiranja među državama članicama, neophodno je koordinirano djelovati kako bi se zakonodavstvo Unije dopunilo nacionalnim politikama svih država članica. Malta je poduzela korake za rješavanje problema agresivnog poreznog planiranja provedbom prethodno dogovorenih međunarodnih i europskih inicijativa. Malta se obvezala riješiti taj problem i u okviru plana za oporavak i otpornost. Preuzete obveze u pogledu uvođenja pravila o transfernim cijenama i provedbe neovisne studije o izlaznim i ulaznim plaćanjima (između rezidenata Unije i rezidenata trećih zemalja) te donošenje zakonodavstva u skladu s rezultatima te studije, korak su u dobrom smjeru. Međutim, dok Malta ne počne primjenjivati porez po odbitku na kamate, dividende i naknade za licencije koje poduzeća sa sjedištem u Malti plaćaju u jurisdikcije s nulnim i niskim poreznim stopama (u ovom slučaju odnosi se na bilo koju jurisdikciju u kojoj je zakonska stopa poreza na dobit manja od 9 %, najniže zakonske stope poreza na dobit u Uniji) ili istovjetne obrambene mjere kojima se sprečava da poduzeća svoju dobit prenose u treće zemlje bez plaćanja poreza, rizici od dvostrukog neoporezivanja te dobiti i dalje su visoki. Osim toga, zbog tretmana rezidentnih trgovačkih društava koja nemaju domicil u Malti i dalje postoji rizik od dvostrukog neoporezivanja poduzeća i pojedinaca. To će se pitanje samo djelomično riješiti usklađivanjem s Direktivom Vijeća (EU) 2022/2523¹⁵, koja će se, nakon što je Malta prenese, primjenjivati samo na velika poduzeća.

¹⁵ Direktiva Vijeća (EU) 2022/2523 od 14. prosinca 2022. o osiguravanju globalne minimalne razine oporezivanja za skupine multinacionalnih poduzeća i velike domaće skupine u Uniji (SL L 328, 22.12.2022., str. 1.).

(31) Fosilna goriva i dalje imaju važnu ulogu u malteškom gospodarstvu, te je Malta u velikoj mjeri ovisna o uvozu energije i izložena globalnim kretanjima cijena, iako izravno ne uvozi naftu ili plin iz Rusije. U 2021. najveći dio proizvodnje električne energije u Malti temeljio se na fosilnim gorivima, dok je udio obnovljivih izvora energije iznosio tek 11,9 %. Malta ima znatan potencijal za solarnu energiju i energiju vjetra na moru, koji je neiskorišten. Vlada se obvezala uvesti tehnologije za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora na moru te utvrditi neobvezujući doprinos ciljnim vrijednostima Unije za energiju iz obnovljivih izvora na moru, što je pozitivan trend politike, ali tek treba utvrditi konkretne projekte. Kapacitet i fleksibilnost elektroenergetske mreže usko su grlo za integraciju obnovljivih izvora energije i povećanje učinkovitosti, pouzdanosti i sigurnosti opskrbe električnom energijom. Kako bi se riješilo to usko grlo potrebna su ulaganja u modernizaciju mreže, među ostalim u okviru bespovratnih sredstava dodijeljenih Malti u okviru plana REPowerEU. Malta radi na poboljšanju sigurnosti opskrbe energijom izgradnjom drugog elektroenergetskog spojnog voda s Italijom.

- (32) Doprinosi Malte ciljevima energetske učinkovitosti Unije za 2030. nizak je, a potrošnja energije u stambenim zgradama i dalje se povećava. Malta bi mogla pojačati mjere energetske učinkovitosti i smanjiti potražnju za energijom poticanjem ugradnje solarnih ploča na svim novim zgradama, osiguravanjem postavljanja prikladnih instalacija za solarnu energiju na sve nove javne i nestambene zgrade korisne podne površine veće od 250 m², uklanjanjem pravnih prepreka i pružanjem dodatnih gospodarskih poticaja vlasnicima kuća. Upotreba digitalne tehnologije, kao što su aplikacije za praćenje i reguliranje potrošnje energije, mogla bi doprinijeti povećanju energetske učinkovitosti. Djelotvornom provedbom novog nacionalnog regulatornog okvira za građevinski sektor povećala bi se kvaliteta (uključujući energetske učinkovitost) zgrada i sigurnost gradnje. U Malti se od kolovoza 2022. do ožujka 2023. potrošnja prirodnog plina povećala za 12,7 % u odnosu na prosječnu potrošnju plina u istom razdoblju u prethodnih pet godina, a taj je trend u suprotnosti s ciljnim smanjenjem od 15 % utvrđenim u Uredbi Vijeća (EU) 2022/1369¹⁶. Iako Malta ispunjava uvjete za izuzeće od tog cilja, Malta se potiče da uloži veće napore u privremeno smanjenje potražnje za plinom do 31. ožujka 2024. u skladu s Uredbom Vijeća (EU) 2023/706¹⁷.
- (33) Osim toga, s obzirom na daljnju ovisnost o osobnim automobilima, emisije iz cestovnog prometa i dalje rastu te predstavljaju najveći izvor emisija stakleničkih plinova Malte izvan ETS-a. Udio vozila s nultim emisijama znatno je niži od prosjeka Unije i vrlo se sporo povećava. Za smanjenje emisija i zagušenja prometa Malta bi trebala poboljšati javni prijevoz (točnost, kraće vrijeme putovanja), uvesti inteligentne prometne sustave (za poboljšanje protočnosti i sigurnosti prometa te poštovanja prometnih pravila) i ulagati u infrastrukturu za održivu mobilnost koja nudi sigurne alternative upotrebi osobnih automobila (kao što su sigurni, odvojeni i dobro povezani pločnici i biciklističke staze / staze za električne romobile).

¹⁶ Uredba Vijeća (EU) 2022/1369 od 5. kolovoza 2022. o koordiniranim mjerama za smanjenje potražnje za plinom (SL L 206, 8.8.2022., str. 1.).

¹⁷ Uredba Vijeća (EU) 2023/706 od 30. ožujka 2023. o izmjeni Uredbe (EU) 2022/1369 u pogledu produljenja razdoblja za smanjenje potražnje kad je riječ o mjerama za smanjenje potražnje za plinom i pooštavanje obveze izvješćivanja i praćenja njihove provedbe (SL L 93, 31.3.2023., str. 1.).

- (34) Manjak radne snage i vještina u sektorima i zanimanjima koji su važni za zelenu tranziciju, uključujući prerađivačku industriju, uvođenje i održavanje tehnologija s nultom neto stopom emisija, stvara prepreke prelasku na gospodarstvo s nultom neto stopom emisija. Visokokvalitetni sustavi obrazovanja i osposobljavanja prilagođeni promjenjivim potrebama tržišta rada i ciljane mjere usavršavanja i prekvalifikacije bitni su za smanjenje nedostatka vještina te promicanje uključivanja na tržište rada i preraspodjele radne snage. Da bi se oslobodio neiskorišteni potencijal ponude radne snage, te mjere trebaju biti dostupne, posebno pojedincima te u sektorima i regijama na koje će zelena tranzicija najviše utjecati. U Malti je u 2022. prijavljen manjak radne snage u šest zanimanja za koja su potrebne specifične vještine ili znanja za zelenu tranziciju, uključujući radnike u proizvodnji i građevinske radnike.
- (35) Uzimajući u obzir Komisijinu ocjenu, Vijeće je ispitalo Program stabilnosti za 2023. i njegovo je mišljenje¹⁸ navedeno u preporuci br. 1.

¹⁸ U skladu s člankom 5. stavkom 2. Uredbe (EZ) br. 1466/97.

(36) Imajući u vidu blisku međusobnu povezanost gospodarstava država članica europodručja i njihov zajednički doprinos funkcioniranju ekonomske i monetarne unije, Vijeće je državama članicama europodručja preporučilo da, među ostalim u okviru svojih planova za oporavak i otpornost, poduzmu sljedeće: i. očuvaju održivost duga i suzdrže se od pružanja široke potpore ukupnoj potražnji u 2023., bolje usmjere fiskalne mjere koje se poduzimaju za ublažavanje učinaka visokih cijena energije i razmotre odgovarajuće načine za okončanje potpore kada se pritisci na cijene energije smanje; ii. održavaju visoku razinu javnih ulaganja i promiču privatna ulaganja radi potpore zelenoj i digitalnoj tranziciji; iii. podupiru kretanja plaća kojima se ublažava gubitak kupovne moći i pritom ograniče sekundarne učinke na inflaciju, dodatno poboljšaju aktivne politike tržišta rada i poduzimaju mjere za rješavanje problema nedostatka vještina; iv. unaprijede poslovno okruženje i osiguraju da energetska potpora poduzećima bude troškovno učinkovita, privremena i usmjerena na poduzeća koja su sposobna opstati te da se njome zadrže poticaji za zelenu tranziciju; i v. očuvaju makrofinancijsku stabilnost i prate rizike te nastave s radom na dovršetku bankovne unije. Kada je riječ o Malti, preporukama br. 1, 2, 3 i 4 doprinosi se provedbi prve, druge, treće i četvrte preporuke iz Preporuke o europodručju za 2023.,

PREPORUČUJE da Malta u 2023. i 2024. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. U 2023. i 2024. što prije postupno ukinuti hitne mjere energetske potpore koje su na snazi i ostvarene uštede iskoristiti za smanjenje državnog deficita. Budu li zbog novih povećanja cijena energije potrebne nove mjere potpore ili njihov nastavak, osigurati da takve mjere potpore budu usmjerene na ranjiva kućanstva i poduzeća, fiskalno pristupačne te da očuvaju poticaje za smanjenje potrošnje energije.

Osigurati razboritu fiskalnu politiku, posebno ograničavanjem nominalnog povećanja neto primarnih rashoda koje financira država u 2024. na najviše 5,9 %¹⁹.

Očuvati javna ulaganja koja financira država i osigurati učinkovitu apsorpciju bespovratnih sredstava iz Mehanizma i sredstava iz drugih fondova Unije, osobito radi promicanja zelene i digitalne tranzicije.

U razdoblju nakon 2024. nastaviti provoditi srednjoročnu fiskalnu strategiju postupne i održive konsolidacije, u kombinaciji s ulaganjima i reformama koji potiču veći održivi rast, s ciljem postizanja razboritih srednjoročnih fiskalnih pozicija.

2. Nastaviti stabilnu provedbu plana za oporavak i otpornost i slijedom nedavnog podnošenja dopune, koja uključuje poglavlje o planu REPowerEU, brzo početi s provedbom povezanih mjera. Nastaviti brzu provedbu programâ kohezijske politike uz blisku komplementarnost i sinergiju s planom za oporavak i otpornost.

¹⁹ Procjenjuje se da to odgovara godišnjem poboljšanju strukturnog proračunskog salda od najmanje 0,5 % BDP-a za 2024., kako je opisano u uvodnoj izjavi 23.

3. Poduzeti učinkovite mjere za uklanjanje karakteristika poreznog sustava koje pojedincima i multinacionalnim poduzećima mogu olakšati agresivno porezno planiranje, među ostalim osiguravanjem dostatnog oporezivanja izlaznih plaćanja kamata, naknada za licencije i dividendi, i izmijeniti pravila za trgovačka društva koja nemaju domicil u Malti.
4. Smanjiti ovisnost o fosilnim gorivima, za što je potrebno ubrzati uvođenje energija iz obnovljivih izvora, uključujući energiju vjetra na moru i solarnu energiju, te nadograditi i proširiti kapacitete elektroenergetskog sustava, uključujući prijenos, distribuciju i baterijsko skladištenje. Smanjiti potražnju za energijom poboljšanjem energetske učinkovitosti, posebno u stambenim zgradama. Smanjiti emisije iz cestovnog prometa rješavanjem pitanja prometnog zagušenja poboljšanjem kvalitete usluga javnog prijevoza, uvođenjem inteligentnih prometnih sustava i ulaganjem u infrastrukturu za održivu mobilnost. Pojačati napore na razini politika usmjerene na pružanje i stjecanje vještina i kompetencija potrebnih za zelenu tranziciju.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Vijeće

Predsjednik/Predsjednica
